

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. XVII. An iudicium Papæ sit infallibile, quod ei Ecclesiae consensus accedat: an verò ei accedat Ecclesiae consensus, quod infallibile sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

CAPUT XVII.

An iudicium Papæ sit infallibile, quod ei Ecclesiæ consensus accedat: an verò ei accedat Ecclesiæ consensus, quod infallibile sit.

1. Quæcumque hætenus dicta sunt, eò tendebant ut ostenderetur iudicium Papæ in fidei quæstionibus esse certissimum, antequam accedat Ecclesiæ consensus; imò ideo Ecclesiæ consensum accedere, quia certissimum est. Tribuitur enim, ut animadvertere licuit, illa certitudo promissioni Petro factæ, aut orationi pro illo à Christo porrectæ, aut alii simili rationi, quæ indicat Romanum Pontificem, sicut in pascendi totius Gregis Christi, ac regendæ universæ illius Ecclesiæ officio; ita & salubris fidei ac morum pascendi ab erroris veneno discernendi, & fratrum adversus hæresum status, per doctrinam à Patre cœlesti revelatam confirmandorum privilegio successisse. Id nihilominus in hoc capite specialius est ostendendum.

2. Illustrissimi Antistites Gallicani aliquid, & quidem eximium Summo Pontifici concedere voluerunt magnificis illis quartæ propositionis verbis; *In fidei quoque quæstionibus præcipuas Summi Pontificis esse partes, ejuſq; Decreta ad omnes, & singulas Ecclesias pertinere.* Hinc ad minimum colligendum videtur omnes, & singulas Ecclesias iudicio Papæ in causis fidei stare debere, donec reformetur à Concilio universali, etiamsi nondum Ecclesiæ universæ consensus accesserit. Equidem hoc pacto schismati occurritur, si modò fideliter servetur ab omnibus & singulis Ecclesiis. Verùm (quæ est hominum conditio, ac propriæ sententiæ studium) difficile est, ut conquiescant partes, quamdiu iudicium prolatum errori obnoxium putabunt; itaque cum difficillima sit Concilii generalis congregatio, perpetuis diffidiis turbabitur Ecclesia. Cum autem innumera extant exempla hæresum absque autoritate Conciliorum generalium solo Romanorum Pontificum iudicio extinctarum, quod signum est illud tanquam infallibile fuisse susceptum; quor-

460 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS
sum hodie præmissa commendatione obex apponitur, ne illi,
utpotè reformabili internus præstetur assensus?

3. Nescio an aliquod habitum fuerit Concilium generale à primo Nicæno ad Tridentinum, quod absolute necessarium à Catholicis judicaretur ad detegendam fidei veritatem. Neque enim ante Concilium Nicænum dubitabant Catholici; an Filius esset consubstantialis Patri, neque ante Constantinopolitanum; an Spiritus sanctus esset consubstantialis Patri & Filio, & sic de cæteris Conciliis, quæ omnia necessaria fuerunt, non quod dubium esset inter Catholicos circa fidem, sed quod frangenda esset hæreticorum pertinacia, & inquirendæ viæ ad sistendum hæresis progressum, & promovendam fidei publicationem. Itaque Conciliorum congregatio nullum arguit erroris periculum in iudiciis Papæ, quæ fortè præcesserant: e contra verò infallibilem eis certitudinem inesse ostendit præstitus ab Ecclesia universa consensus in damnatione infinitarum propemodum hæresum absque convocazione Concilii generalis, ut mox dicebam.

4. Certè si Papæ iudicium ante Ecclesiæ universæ assensum non est irreformabile, nescio quæ sint præcipuæ illæ summi Pontificis partes, & ejus Decretorum vis in omnes & singulas Ecclesias. Nam & cujuslibet, non solum Episcopi, vel Doctoris, sed etiam fidelis iudicium est irreformabile accedente consensu Ecclesiæ. Cùm enim Ecclesia sit columna & firmamentum veritatis, errori fidei contrario consentire non potest. Ne igitur inanis sit autoritas B. Petro collata, cùm in præmium suæ fidei constitutus est Ecclesiæ fundamentum; ne confirmandis fratribus inutilis fuerit Christi pro ejus fide indeficiente oratio; ne illius curæ commissum sit Christi ovile absque certa discretionem pascuorum, quæ oves impinguitura, aut infectura sint; neve transeunte ad ejus successores officio, non transisse quoque autoritatem dicamus; ut in fidei quæstionibus præcipuas summi Pontificis esse partes asserere liceat; ejusque Decreta ab omnibus & singulis Ecclesiis tutò recipi possint; ne deceptis universis & singulis Ecclesiis Ecclesia universa (quod fieri nequit) decepta inveniatur, affirmandum videtur Ecclesiam iudicio summi Pontificis idè consentire, quia est infallibile, & illa non nisi certæ veritati
assen-

assentire potest; non verò illud iudicium ideo esse infallibile, quia Ecclesia ei consentit. Prius enim est rem esse certam, quam Ecclesiam ei consentire. Summus Pontifex est omnium fidelium Doctor, atque adeò suscipienda est ejus doctrina, quia certa est; non autem solum certa est, quia suscipitur. Illequidem Ecclesiae consensus signum est certitudinis iudicii, quia, ut diximus Ecclesia errori consentire non potest. At non est certitudinis causa, sed illam potius supponit.

5. Hanc esse mentem Ecclesiae, quæ in toto hoc libro adduximus, suadent argumenta. Sed præcipuè, quod ex universæ historiae Ecclesiasticæ serie constat Ecclesias omnes, omniq[ue] tempore ad Romanam recurrisse in dubiis circa fidem, & ejus responsa tanquam oracula suscepisse, idq[ue] speciatim de Gallicana testatur S. Leo epist. 89. jam citatâ. *Nobiscum itaque vestra fraternitas recognoscat Apostolicam Sedem pro sui reverentia à vestra etiam Provincia Sacerdotibus immuneris relationibus esse consultam: & regula est ab universa Ecclesia recepta, causas fidei ad sanctam Sedem esse referendas; hanc tradidit S. Innocentius I. epist. 25. seu rescripto ad Milevitanum Concilium; Quoties fidei ratio ventilatur, arbitrator omnes Fratres & Coepiscopos nostros, non nisi ad Petrum, id est, sui nominis & honoris autorem referre debere: renovarunt plurimi alii Pontifices, & executi sunt Antistites, præsertim, ut diximus, Gallicani. Absurdum autem esset dicere consultum fuisse Romanum Pontificem tanquam Jurisperitum, aut Doctorem aliquem privatum, cujus sententiæ stare, vel ulteriori examini subijcere liberum esset consulentibus. E contra in omnibus ferè hujusmodi consultationibus fit expressa mentio permanentis in Ecclesia Romana & in ejus Pontifice indeficientis fidei Petri. Postulabatur ut pro ambiguitate tollenda confessio Episcoporum autoritate Sedis Apostolica firmaretur; quod docet exemplum S. Cæsarii Arelatensis: inter epistolas Bonifacii II. epist. 2.*

6. In tota historia Ecclesiastica paucissimi reperiuntur Catholici, qui solemnè Papæ iudicio circa fidem restiterint, eosq[ue] omnes in errore versatos eventus comprobavit, quod adhuc signum est, illud certissimum esse antequam accedat Ecclesiae consensus; nec nisi ad convincendam hæreticorum obstinationem res iterum in Conciliis tractatas fuisse, an-

462 TRACTATVS DE LIBERTATIBVS,
nuentibus ipsismet Pontificibus. Unde B. Augustinus, qui
ut B. Cyprianum excuset, Concilium plenarium, sive gene-
rale alicubi videtur exigere ad statuendum indubitatum dog-
ma, in aliis locis sufficere iudicium Romani Pontificis affir-
mat. Ita ferm. 2. De verbis Apost. causam finitam esse post
Romanorum Pontificum rescripta, licet nondum finitus esset
error, declaravit. Verba jam alibi retulimus. Et caput 50.
lib. 2. retractationum sic inchoat. *Postea quam Pelagiana hæresis cum
suis autoribus ab Episcopis Ecclesia Romana, prius Innocentio, deinde Zozimo,
cooperantibus Conciliorum Africanorum literis, convicta atque damnata est;
scripsi duos libros adversus eos, unum de gratia Christi, alterum de peccato
Originali. Illa autem convictio non potest intelligi de con-
victione argumentorum vi facta, aut de illius hæresis extir-
patione. (Alioquin enim non fuisset opus, ut D. Augustinus
duos illos libros postea scriberet, nec tamdiu perstitisset
error) sed de iudicio irreformabili. Neque autoritate illa præ-
ditum erat iudicium ex eo quod accessisset Ecclesiæ consen-
sus; tantum enim Conciliorum Africanorum fit mentio,
quæ Ecclesiam universam representare nequaquam potuerant.
Quamobrem sanctus Doctor epist. 157. quæ est ad Optatum,
damnationem prædictorum hæreticorum per totum orbem
tribuit autoritati eorundem Pontificum, Conciliis autem
Episcopalibus (Africanis scilicet) solam vigilantiam, Caput
(hæresis) vel autores, vel certè acerrimi notissimique suosores, cum
Pelagius, & Cælestius extitissent, Conciliorum Episcopaliū vigilantia in ad-
jutorio Salvatoris, qui suam tuetur Ecclesiam, etiam à duobus venerabilibus
Antistitibus Apostolica Sedis, Papa Innocentio, & Papa Zozimo, nisi cor-
recti etiam egerint penitentiam, toto Christiano orbe damnati sunt.*

7. Animadvertite hic, prolatâ Romanorum Præsulum so-
lemni sententiâ, damnationem in toto Orbe factam censeri;
nondum enim Ecclesiæ universæ consensus accesserat, cum
nondum constaret; an Episcopi encyclicas Summorum Pon-
tificum litteras accepissent. Addit enim Augustinus: *De quibus
exempla recentium litterarum, sive quæ specialiter ad Afros, sive quæ universa-
liter ad omnes Episcopos de memorata Sede manarunt, ne fortè ad vestram sancti-
tatem nondum pervenerint, vobis curavimus mitti ab eis fratribus, quibus & hæc
litteras, ut tua venerationi dirigerent dedimus.*

8. Dum igitur S. Augustinus B. Cyprianum excusat S. Ste-
phano

phano Papæ circa baptismi ab hæreticis collati validitatem resistente; eo quod causa nondum fuisset à plenario Concilio definita, supponit iudicium illud non fuisse solemnem definitionem, quæ non nisi post examinatam, & agitatum cum ea quæ par est diligentiam causam profertur; sine qua diligentia vel à Conciliis etiam œcumenicis quæstiones ejusmodi definiti posse negat idem S. Augustinus de baptismo contra Donatistas lib. 2. cap. 4. *Quomodo enim inquit potuit ista res tantis altercationibus nebulis involuta ad plenarii Concilii luculentam illustrationem, confirmationemq; perducì, nisi primò diutius per Orbis terrarum Regiones, multis hinc atque hinc disputationibus & collationibus Episcoporum pertractatam constaret? Apertius in capite immediatè præcedenti dixerat; Ipsa plenaria (Concilia) sæpè priora posterioribus emendari, cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat. Itaque non censebat irreformabilia esse Conciliorum iudicia, nisi debitam adhibuissent ad detegendam occultam, & latentem veritatem diligentiam, quo etiam sensu accipiendus esset sicubi videretur innuere, iudicium Summi Pontificis non esse irreformabile; ut scilicet intelligeretur de casu, in quo non præcessisset examen necessarium ad solemnem edendam definitionem. Quamquam non videtur Deus permissurus, ut vel Concilium generale legitimum, vel Summus Pontifex quidquam solemniter definiant, nisi præviâ discussione necessariâ ad omnimodam certitudinem. Alioquin enim liceret semper de illorum definitionibus dubitare, etiamsi nulla vis aperta intercessisset, ad eas extorquendas. Quomodo enim privati Christiani scire possent, quo quantove opus fuisset examine, ac utrum decisionem antecessisset?*

9. Atque ita sensisse S. Augustinum credendum est, nisi dicas, quod non est verisimile, ipsum solius Ecclesiæ universalis, non autem vel Concilii generalis, vel Summi Pontificis iudicium irreformabile putasse: quam doctrinam tradidit Panormitanus, inter Catholicos solus quem sciam.

10. Non recolo modo alium ex iis, quos Ecclesia veneratur ut Sanctos, præter Cyprianum tunc temporis errantem, Summi Pontificis iudicio circa fidei quæstionem repugnasse. Imò dum alius quis circa principalia disciplinæ capita à Romano Pontifice dissenfit, sequiorem partem secutus fuisse totius
Ec-

Ecclesiæ iudicio compertus est. Ita v. g. referente Eusebio Ecclesiæ hist. lib. 5. cap. 23. & 24. cum S. Polycarpus à S. Aniceto, ac postmodum alii Asiæ Episcopi ab aliis Pontificibus Romanis dissentirent circa diem, quo celebrandum erat Pascha, licet in favorem Asianorum S. Joannis Apostoli, & aliorum Sanctorum Traditio, imò Evangelium ipsum allegaretur, prevaluit iudicium Summorum Pontificum, Pascha die tantum Dominico celebrandum statuentium, sententiæ Asianorum decimam quartam Lunam, quocumque die accideret, sive Dominico, sive alio illud celebrantium, plurimisque Conciliis, etiam primo generali Nicæno decretum est, Pascha die Dominico fieri debere.

II. Non tamen usque ad Ecclesiæ consensum in Concilio Nicæno, ac in aliis præstitum suspensa est vis iudicii Romani Pontificis. Nam, ut verbis Eusebii ex antiqua versione utar; *Victor, qui tum Romana Ecclesia præerat, totius Asia Ecclesias cum aliis finitimis, tanquam alterius fidei, & opinionis, simul omnes (ut complectar brevi) à communi unitate Ecclesiæ amputare conatus, & in eis per litteras graviter invehitur: atque omnes fratres eam incolentes Regionem, profusus à communione secludendos edicit. Tantum aberat, ut S. Victor decreti sui validitati necessarium crederet Ecclesiæ universæ consensum, ut plurimas Ecclesias invitatis ad consensum illum censuris compelleret. Licet autem aliæ Ecclesiæ, quæ Victori circa diem celebrandi Paschatis consentiebant, censurarum usum contra tot Ecclesias Orthodoxas non probarent; autoritatem tamen non negabant, ut videre est apud Eusebium loco citato, ubi de sancto Irenæo Episcopo Lugdunensi nominatim sic scribit; Irenæus quamquam per litteras scriptas ex persona fratrum in Gallia quibus præerat, tradit Mysterium Resurrectionis Domini sola die Dominico recolendum quidem esse: Victorem tamen de hoc, videlicet ne tam multis Ecclesiis omnino propter traditionis ex antiqua consuetudine inter illas usurpata observationem à corpore universæ Christi Ecclesiæ penitus amputet, cum pleraque alia, tum ista, quæ sequuntur, apposite & convenienter admonet, &c. Nota hæc verba, A corpore universæ Christi Ecclesiæ penitus amputet, quæ aperte significant Romani Pontificis in universam Ecclesiam autoritatem. Non enim Victor ab illarum Ecclesiarum communione solus recedebat, sed eas ab universo Ecclesiæ corpore sequestrabat. Si cui fortè nimius videretur ejus Pontifi-*

cis erga tot Ecclesias rigor pro re ad fidem, saltem proximè, non spectante, causas legerit apud Baronium ad annum 198. rigorem illum tunc temporis necessarium fuisse ostendentem.

12. Sed ut redeamus ad quæstiones fidei, hæresibus, & schismatis via panditur in tanta congregandarum hodie Synodorum Generalium difficultate, & tam modicâ inter diversarum, vel etiam inimicarum ditionum, & nationum Præfules communionem, nisi iudicium Romani Pontificis tanquam certissimum suscipiendum sit. Quamobrem consultius est modernorum Antistitum Gallicanorum declarationem postponere sententiæ aliorum multò plurium, qui non ita pridem, & consulendam sanctam Sedem in quæstionibus fidei, & ejus Decretis internum animi obsequium debere, etiam antequam Ecclesiæ universæ consensus accesserit, tam apertè declaraverant, ut eorum mens nullis argutiæ nebulis possit obscurari. Sic enim legimus in litteris octuaginta quinque Episcoporum Galliæ ad Innocentium X. an. 1653. scriptis. *Majores causas ad Sedem Apostolicam referri solennis Ecclesia mos est, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuò retineri pro jure suo postulat. Equissima huic legi obsequentes, &c.* Vides hic, jus esse Romani Pontificis in fide Petri nunquam deficiente fundatum, ut majores causæ ad eum referantur. Audi jam quanta sit ejus Decretorum vis & efficacia; *Expertata est nuper Beatitudo vestra quantum Apostolica Sedis in gemini capitis errore profugando valuerit autoritas. Continuo sedata est tempestas, atque ad Christi vocem venti, & mare obedierunt. Non esse autem necessarium reliquorum Episcoporum consensum, ut illis Decretis Christiani omnes, ipsius quoque mentis obsequium præstare teneantur, docent aliæ litteræ à 30. ex iis Episcopis, reliquis absentibus, scriptæ eidem Pontifici 19. Julii eodem anno; Non solum ex Christi Domini Nostri pollicitatione Petro factâ, sed etiam ex actis priorum Pontificum, & ex Anathematis adversus Apollinarium, & Macedonium, nondum ab ulla Synodo Oecumenica damnatos, à Damaso, paulò ante jactis, IUDICIA PRO SANCIENDA REGVLA FIDEI A SVMMIS PONTIFICIBVS LATA SVPER EPISCOPORVM CONSULTATIONE (SIVE SVAM IN ACTIS RELATIONIS SENTENTIAM PONANT, SIVE OMITTANT, PROVT ILLIS COLLIBVERIT) DIVINA EQVE, AC SVMMA PER VNIVERSAM*

Nnn

Ec-

466 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
ECCLESIAM AVTORITATE NITI: CUI CHRISTIANI OMNES
EX OFFICIO IPSIVS QVOQVE MENTIS OBSEQVIVM PRÆSTA-
RE TENEANTVR. Eâ nos quoque sententiâ , ac fide imbuti , &c. Licet
autem hic Episcoporum sententiæ mentio fiat ; tamen , præ-
terquam quod eam exprimi non esse necessarium declaratur, de
Episcopis tantùm consulentibus est sermo , quorum nomine
non intelligitur Ecclesia ; quippe cùm vel singulares , vel
alicujus Provinciæ aut Regni , non totius orbis Antistites si-
mul sanctam Sedem consultant. Unde circa finem Epistolæ ad-
dunt Præsules Gallicani ; Porro nos Innocentio X. cujus ore Petrus lo-
quutus est , ut Leoni I. acclamabat quarta Synodus , hanc Divinam Lauream
gratulati , sacros inter Ecclesia sâctos , quod olim de Synodis Oecumenicis fe-
ri solitum , constitutionem istam ab eo editam lubentes ex animo repe-
nimus.

13. Eadem fuit antiquorum Gallorum sententia , ut jam
probavimus , & adhuc probari posset. Epistola sex Episcopo-
rum ad Innocentium II. an. 1140. scripta inter S. Bernardi
Epistolas 370. sic incipit ; NVLLI DVBIVM EST QVOD EA,
QVÆ APOSTOLICA FIRMANTVR AVTORITATE , RATA SEM-
PER EXISTVNT , NEC ALICVIVS POSSVNT DEINCEPS MV-
TILARI CAVILLATIONE , VEL INVIDIA DEPRAVARI. Ea
propter ad vestram Apostolicam Sedem , Beatissime Pater , referre dignum cen-
suimus , quadam , qua nuper in nostra contigit tractari præsentia. Qua quon-
iam & nobis , & multis Religiosis & sapientibus viris rationaliter discussa
sunt , vestra serenitatis expectant comprobari judicio , simul & autoritate per-
petuò roborari.

14. Potho Presbyter Prumiensis de statu domus Dei lib. 3.
Hoc nanque privilegium , inquit B. Petro Apostolorum Principi Cælesti De-
creto principaliter traditum atque firmatum , sancti Patres cum magna veneratione
suscipientes , atque sanctam Romanam Ecclesiam servantes ; iam in Gene-
ralibus Conciliis , quàm & in cæteris scripturis , & gestis suis , universalem
Matrem appellaverunt , & sicut ejus documenta in confirmatione fidei , & eru-
ditione sacra Religionis , ita etiam judicia susceperunt in hoc consentientes , &
quasi uno spiritu , & una voce concordantes , omnes majores res , & præcipua
negotia , nec non omnium Ecclesiarum judicia ad eam quasi ad Matrem & Ca-
pit debere referri , ab ea nusquam appellari , judicia ejus à nemine retrahari ,
aut refelli debere vel posse.

15. Præiverat illi ejusdem Monasterii Abbas Regino , qui
longè

longè antea scripserat in Chron. ad annum 859. quod jam supra retulimus ; scilicet STULTITIÆ QUIDEM ELOGIO DENOTANDI , QUI ILLAM PETRI SEDEM ALIQUO PRAVO DOGMATE FALLERE POSSE ARBITRATI SVNT , QVÆ NEC SE FEFELLIT , NEC AB ALIQUA HÆRESI VNQVAM FALLI POTVIT.

C A P U T XVIII.

De Autoritate summi Pontificis circa Censuram Librorum.

1. **A**ccendit nostro ævo multorum Litteratorum animos vehemens nova circa res antiquas scribendi prurigo ; quasi nihil jam laudis esset in sequendis communibus sententiis , aut certius moderni scire possent quæ primis sunt gesta temporibus , quàm qui viciniore extiterunt. Si novitatis amor ille circa disciplinas tantum humanas & naturales versaretur , æquiori animo ferretur , ut minùs utilibus studiis occupati subtilioris ingenii acumen in illo exercerent , atque illinc , quam fortè ambiunt , qualemcumque gloriam perciperent. Sed ipsam etiam Religionis disciplinam tentant : quam circa , quoniam innumeri prodierunt libri , parvi æstimandi viderentur qui de novo eduntur , nisi legendi cupiditatem acueret novitas , aut forsàn temeritas. Unde fit ut multitudo Doctorum , quorum tanta fuerat penuria , tantaque necessitas ad hæreticos , Catholicorum insitiã magis , quàm propria eruditione venenum erroris facile propinantes , veritatis solidè ac scitè propositæ vi cohibendos , incipiat ferè ipsi Ecclesiæ gravis evadere , ob nimiam librorum illorum copiam , quorum lectio propter subtiliorem & audaciorem doctrinam Christianæ simplicitati , docilitati , atque adeò religioni non parùm nocet , vel saltem hoc habet incommodi , quod ab evolvendis utilioribus antiquorum operibus avertat , ac disputandi magis , quàm benè vivendi studium pariat.

2. Quoniam autem Romani Pontificis , utpotè supremi

N n n 2

Pasto-